

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Спп 3/2021
07.12.2021. године
Београд

ПРВИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД

ВЕЗА: П 29501/21

Извод из записника са VII седнице Грађанског одељења Врховног касационог суда одржане 07.12.2021. године.

О Д Л У К А

ОДБАЦУЈЕ СЕ захтев Првог основног суда у Београду за покретање поступка ради решавања спорног правног питања у предмету П 29501/21.

Образложење

Први основни суд у Београду је дана 08.11.2021. године Врховном касационом суду доставио захтев за покретање поступка за решавање спорног правног питања на основу члана 180. ЗПП. Спорно правно питање гласи:

Да ли је допуштена тужба којом уговорна страна корисник кредита захтева само утврђење апсолутне ништавости одредбе уговора (без захтева за реституцију) којом је уговорено право банке да наплати накнаду за обраду захтева и да ли се подношењем такве тужбе злоупотребљава право на судску заштиту.

Подносилац захтева у предлогу наводи да се пред основним судом у Београду налази већи број поступака који припадају тзв. масовним или (репетативним споровима) и то група у коју спадају спорови по тужби тужилаца корисника кредита против банака у којима се кумулативно тражи да се утврди ништавост клаузуле да банке имају право да уговоре и наплате од корисника кредита накнаду за обраду кредитног захтева и да се тужене банке обавезу на реституцију и група спорова по тужбама којима се тражи само утврђење ништавости уговорне одредбе (без захтева за реституцију). Уочено је различито поступање и одлучивање по овим тужбама (усвајајуће одлуке: П-16720/20, решења о одбачају тужби због злоупотребе права цепањем парница П 1963/16).

Једну групу спорова чине спорови у којима је *мериторно* одлучено о захтевима тужилаца – корисника кредита за утврђење ништавости клаузуле о накнади за обраду

кредитног захтева, а у другој групи су спорови у којима су одбачене тужбе тужилаца – корисника кредита као недопуштене за утврђење ништавости уговорне одредбе, у којима се истовремено не тражи и реституција. У окончаним споровима по деклараторној тужби, подносе се тужбе за осуду на чинидбу – кондемпнаторне (за исплату неосновано наплаћене накнаде).

Поводом оваквог неједнаког поступања и одлучивања у наведеним ситуацијама наводи се да је Виши суд у Београду у неким својим одлукама изразио правни став да је допуштена само тужба за утврђење ништавости без захтева за реституцију. Доследна примена овако израженог правног става тог суда имала би за последицу увећан прилив предмета, односно додатно оптерећење основних и инстанционих судова масовним предметима (број предмета би био дупло већи), као и да правно схватање о допуштености тужбе може утицати на „ефикасност и економичност суђења“, па је због тога решење овог правог питања од значаја и код осталих тужби са захтевом за утврђење без захтева за реституцију.

Независно од тога што је Виши суд у Београду заузео став у појединим својим одлукама, сматра за потребним да се о овом спорном правном питању изјасни и Врховни касациони суд.

У прилог томе и то што би супротно схватање имало за последицу вођење још једног поступка, а да се применом схватања Вишег суда у Београду повређује право на суђење у разумном року и доприноси злоупотреби права на тужбу.

Први основни суд у Београду је предложио и одговор на постављено спорно правно питање, који гласи: „Није допуштена тужба уговорне стране - корисника кредита којом се тражи само утврђење ништавости извршене уговорне одредбе, без захтева за реституцију јер евентуални успех тужиоца по деклараторној тужби не доводи до ефикасне и ефективне заштите његових права већ ствара претпоставке за вођење још једног спора. Недопуштену тужбу треба одбацили без заказивања рочишта у смислу одредбе члана 294.став 2. ЗПП, а понашање учесника у поступку тужиоца и његовог пуномоћника потребно је оценити са становишта злоупотребе права.“

Имајући у виду одредбе члана 180. до 185. ЗПП, којима је прописан поступак за решавање спорног правног питања, а полазећи од чињенице да је Виши суд у Београду као инстанционо виши суд у поступцима у споровима мале вредности, заузео став о допуштености тужбе за утврђење у ситуацијама када је изостао захтев за реституцију, седница Грађанског одељења Врховног касационог суда одржана 07.12.2021. године, на основу члана 182. Закона о парничном поступку, одбацила је захтев Првог основног суда у Београду, налазећи да за покретање поступка ради решавања спорног правног питања нису испуњене процесне претпоставке.

**Председник Грађанског одељења
судија др Драгиша Б. Слијепчевић**